

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen Centraal bibliotheekgebouw naar ontwerp van architect Jul De Roover, Te Couwelaarlei 120 te Antwerpen

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010 en 19 november 2010,

BESLUIT:

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, zoals opgesomd in de lijst als bijlage van dit besluit, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de historische, de artistieke en de sociaal-culturele waarde:

- als monument

Centraal bibliotheekgebouw naar ontwerp van architect Jul De Roover, gelegen te ANTWERPEN (DEURNE), Te Couwelaarlei 120;

bekend ten kadaster: ANTWERPEN, 29e afdeling, sectie A, perceelnummer 589W19 zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde wordt omschreven als volgt:

Het Centraal Bibliotheekgebouw (1971-1974) is een interessante realisatie binnen het oeuvre van Jul De Roover (1913-2010). Actief als architect, interieurontwerper en docent interieurarchitectuur aan het Antwerpse Nationaal Hoger Instituut voor Bouwkunst en Stedebouw, realiseerde hij na de Tweede Wereldoorlog een klein, maar kwalitatief hoogstaand oeuvre. In vergelijking met het aantal opdrachten voor private opdrachtgevers waren zijn opdrachten voor de gemeenschap eerder zeldzaam, maar daarom niet minder belangwekkend. Zijn keuze voor veelal gedurfde en kwaliteitsvolle architectuurprojecten tegen de stroom in kan in deze periode binnen de publieke sector als tamelijk uitzonderlijk worden beschouwd.

Het gaaf en authentiek bewaard bibliotheekgebouw is representatief voor de brutalistische betonarchitectuur uit de jaren 1960 alsook voor De Roover's oeuvre uit die tijd. Ondanks de inplanting in een rijbebouwing, vormt het bibliotheekgebouw met zijn specifiek uitgewerkte voorgevel een beedbepalend herkenningspunt in het straatbeeld. Het bibliotheekgebouw is een kwaliteitsvol gebouw dat wel de geest van de zestiger jaren uitstraalt, maar geenszins lijkt gedateerd: weinig publieke gebouwen combineren op zo'n overtuigende wijze een laagdrempelige uitstraling met een dergelijk uitgekend architectuurconcept, voortkomende uit de configuratie van het te bebouwen perceel, een gedurfd en eerlijke materiaalgebruik in zowel de buiten- als de binnenarchitectuur en een doorgedreven detaillering. Het glad bekist betonskelet van kolommen en balken is ingevuld met teakhouten schrijnwerk -voorzien van een aluminium buitenafwerking- of een zandkleurige baksteen. Opmerkelijk is de diagonaal geconcipeerde balkenstructuur, ontworpen met het oog op een bredere ruimteperceptie en consequent tektonisch doorgetrokken in het ganse gebouw en zelfs daarbuiten, gaande van de wandelstraat (voortgezette tekening van het diagonaal balkenschema in de verharding), de scheidingswanden, de trappenpositie tot zelfs oorspronkelijk de inrichting van de binnenruimte. De voorgevel is sterk verticaal geritmeerd door een vóór de vensterpartijen geplaatst 'scherm' van trapeziumvormige prefab elementen in schokbeton van afwisselend formaat waarvan de overlapping de overgang vormt tussen de verdiepingen en werkt als borstwering. De initiële beperking van het smalle en diep perceel alsook de te behouden erfdienstbaarheid naar de achterliggende begraafplaats werd maximaal benut door het gebouw te ontsluiten langs de zijgevel die tegelijk sterk kon worden opengewerkt om zo voldoende daglicht in het gebouw te brengen. De alomtegenwoordige diagonaalstructuur met kruisende balken (ruitvorm) krijgt in deze gevel zijn expressie doordat de balken op beide niveaus buiten de gevel doorlopen, op de eerste verdieping dragen zij de borstweringen in geprefabriceerde geribde platen uit schokbeton, op de tweede verdieping de dakoversteek. In de binnenruimte staat de keuze van en de manier waarop de materialen gecombineerd worden in functie van de diagonaalconceptie. Het ruwe karakter van de hoofdstructuur, een glad afgewerkte uitgewassen beton, wordt binnen enigszins verzacht door het gebruik van warme materialen (houtsoorten) die tevens een akoestische werking hebben. Het opmerkelijk profiel van de hoofdkolommen komt voort uit het kruisen van de balken. De scheidingswanden bestaan in het administratief gedeelte deels uit beglaasde stroken

om zo de diagonale balkenstructuur visueel niet te onderbreken. Op het oorspronkelijk ontwerp werd de diagonaalconceptie met het oog op de ruimtelijke verbreding tevens in de inrichting doorgetrokken zoals in de opstelling van de boekenrekken, de togen van de uitleenbalies en de plaatsing van de bureaus. De aan het gebouw palende wandelstraat/doorsteek met een voortgezette tekening van de betonnen diagonaalstructuur in de verharding van klinkers en betonelementen alsook de muurpartij met afwisselend bakstenen en betonnen partijen behoren tot het initiële totaalconcept en maken intrinsiek deel uit van het te beschermen geheel.

De artistieke waarde wordt omschreven als volgt:

De moderne bouwstijl van het centraal bibliotheekgebouw (1971-1974) te Deurne, gebouwd naar ontwerp van architect Jul De Roover en gekenmerkt door een brutalistische structureel-constructieve aanpak, overstijgt het louter functionele en utilitaire. De betonstructuur met aangehouden diagonale lijnvoering die zorgt voor een bijzondere ruimteperceptie waarbij de grens tussen binnen- en buitenzone vervaagt, de opvatting van de buitengevels zoals de verticaal gelede voorgevel met horizontale verschuivingen, de afwerking van de betonstructuur en prefab elementen, het eerlijke materiaalgebruik met aandacht voor de vorm, de kleur en de textuur ervan, de algemene detaillering waaruit De Roover's kennis van en liefde voor goed verwerkt materiaal blijkt en de aankleding van de voormalige conferentiezaal verlenen het geheel een artistieke meerwaarde. Het bewaarde meubilair uit de bouwperiode bestaande uit vnl. zetels, stoelen, tafels en boekenrekken ligt in de lijn van de architectuur en draagt aldus rechtstreeks bij tot de ensemblewaarde van het gebouw. Deze in bijlage opgelijste cultuurgoederen maken integrerend deel uit van het monument en worden mee opgenomen in de bescherming.

De sociaal-culturele waarde wordt omschreven als volgt:

Voor architect Jul De Roover was het centraal bibliotheekgebouw van Deurne (1971-1974) een uitermate boeiende opdracht waarin hij een standpunt kon innemen omtrent de belangrijke rol van cultuur en kennis in het vrije denken van de mens. Het gebouw is met een specifieke culturele functie opgericht en zowel uit- als inwendig daarvoor ontworpen. Het biedt en behoudt door zijn ligging, structuur en indeling tal van mogelijkheden voor de meest diverse vormen van cultuurbeleving.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009 en 11 januari 2010).

Brussel,

28 JUNI 2011

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS